

BOEKEN

RONALD HOUTMAN

Flora der Gehölze

Min of meer tegelijk met de publicatie van *Enzyklopädie der Gartengehölze* (AV 2014/3, pag. 50) verscheen ook *Flora der Gehölze* bij uitgeverij Eugen Ulmer. Voor niet-Duitsprekenden kan deze titel wat vreemd overkomen. Immers, in het Nederlands is een flora een boek/gids over de inheemse bomen, struiken en kruidachtige gewassen van een bepaald land of regio. En dat dit boek dat niet is blijkt uit het tweede deel van de titel: *Gehölze*.

Het is, ondanks dat het vrij dik is, dankzij het kleine formaat een vrij handzaam boek. Te dik om in de jaszak te steken, maar handzaam genoeg om op het bureau te leggen zonder dat het direct in de weg ligt. Het eerste dat opvalt als het boek wordt opengeslagen is het losse kaartje met afkortingen, symbolen en 'Lebensbereiche'. Voor dit woord is eigenlijk geen goede Nederlandse vertaling, maar het komt erop neer dat gegevens over standplaats, bodem, groeiomstandigheden en gewasgroep in enkele cijfers worden samengevat. Dit kaartje is erg handig en je kunt het ook als boekenlegger gebruiken bij het opzoeken van planten. Nadeel is dat het losse kaartje zoek kan raken.

Voor- en achter in het boek zijn kaarten met winterhardheidszones opgenomen. Gelukkig volgens het steeds vaker gebruikte Amerikaanse USDA zonesysteem. Wel is het opvallend dat Nederland voor het grootste gedeelte wordt aangemerkt als USDA zone 8A en 8B, gelijk aan het grootste gedeelte van Engeland, Schotland en Ierland, terwijl er vele planten zijn die op de Britse eilanden prima overleven maar in Nederland 's winters bevriezen. Maar winterhardheid is een ingewikkeld begrip dat vaak gerelateerd is aan plaatselijke omstandigheden.

Verder bladerend blijkt eens te meer dat de inleiding met de kenmerkende Duitse Gründlichkeit is samengesteld. Er wordt soms wat te uitgebreid ingegaan op naamgeving, morfologie, winterhardheid, natuurlijke groeiplaatsen, 'Lebensbereiche' en potentieel invasieve planten. Na een grove algemene determinatietabel volgen de vele plantbeschrijvingen, steeds voorafgegaan door determinatietabellen om de soort te kunnen bepalen. De plantbeschrijvingen zijn zeer overzichtelijk gerangschikt op alfabet. Vooral als al duidelijk is om welk geslacht het gaat is dit bijzonder gemakkelijk zoeken. Na de loof-

houtgewassen volgen delen over palmen (alleen *Trachycarpus*), bamboe en coniferen. De plantbeschrijvingen zijn duidelijk gericht op determinatie en bevatten verder geen achtergrondinformatie over de planten in de vorm van interessante 'weetjes'. Het behandelde sortiment is zeer groot en bestaat vooral uit species en beduidend minder cultivars. Een aantal 'minder winterharde' planten, zoals *Olea europaea* subsp. *africana* en *Ziziphus* zijn wel opgenomen terwijl andere, zoals *Olearia* en *Trachelospermum*, ontbreken. De beschrijvingen worden ondersteund door zwart/wit tekeningen van bladeren/naalden. Hierin zijn de verschillen tussen de soorten uitvergroot zodat de gebruiker weet waarop te letten.

De gevolgde nomenclatuur is typisch voor de Duitse conservatieve richtlijnen. Zo zijn de laatste inzichten in *Corylopsis* zoals in *Dendroflora* nr. 42 gepubliceerd en opgenomen in de *Naamlijst van Houtige Gewassen 2010-2015* niet in het boek gevolgd. Ook zaken als *Alnus incana* subsp. *rugosa* (in het boek nog als *A. rugosa*) en *Lonicera ×italica* (in het boek nog als *L. ×americana*) zijn niet volgens de laatste *Naamlijst* opgenomen. Wel op-

BOEKEN

RONALD HOUTMAN

vallend en vooruitstrevend is dat de auteurs *Sinocalycanthus* en \times *Sinocalycalycanthus* al bij *Calycanthus* hebben ondergebracht. Ook heeft men *Stephanandra* als afzonderlijk geslacht laten vervallen en bij *Neillia* ondergebracht. Men heeft het dus over *Neillia incisa* 'Crispa' en *Neillia tanakae*.

Het valt verder op dat de auteurs diverse hybridesoortnamen gebruiken die bij ons niet worden gebruikt. Zo worden de hybriden tussen *Mahonia repens* en *M. aquifolium* als *M. \times decumbens* beschreven en wordt de groep *Cornus kousa* \times *C. florida* hybriden die door de Rutgers University werd ontwikkeld (o.a. 'Rutban' (AURORA), 'Rutcan' (CONSTELLATION) en 'Rutgan' (STELLAR PINK)) genoemd onder *Cornus \times rutgersensis* Hort.

Tenslotte bevindt zich achterin het boek nog een determinatietabel naar winterkenmerken van bladverliezende planten. Omdat de planten alfabetisch op geslachtsnaam zijn gerangschikt is er slechts een index van Duitse namen opgenomen. Ook achterin is de gebruikelijke, zij het beknopte literatuurlijst te vinden.

Naar kleurenfoto's zoekt men tevergeefs in dit boek. Het is een echt gebruikersboek met een zeer zakelijke benadering van de opgenomen planten. Hoewel het in het Duits is, is het goed te lezen en te gebruiken. Te meer omdat er een groot sortiment wordt behandeld. Ook de prijs is dermate laag gehouden dat de aanschaf van dit boek voor iedere seri-

euze dendroloog geen drempel is c.q. zou moeten zijn.

Roloff, Andreas & Andreas Bärtels, *Flora der Gehölze; Bestimmung, Eigenschaften und Verwendung*. 911 p. Eugen Ulmer, 2014. ISBN 978-3-8001-8246-6. Prijs € 29.90 (ulmer.de of amazon.de). □

Omslag *Flora der Gehölze*